

J. STAROŚCIAK

KOMISJE RAD NARODOWYCH

Bezpłatny dodatek do N-ru 15-go dwutygodnika „Rada Narodowa”.

WARSZAWA

1951

SPIS TREŚCI:

- I. Rodzaje komisji rad narodowych.
- II. Skład komisji.
- III. Organizacja komisji.
- IV. Zadania komisji rad narodowych.
- V. Rzeczowy i terenowy zakres działalności komisji.
- VI. Stosunek komisji do prezydium rady narodowej i wydziałów.
- VII. Przykłady zakresu działalności poszczególnych komisji.
- VIII. Planowanie pracy komisji.
- IX. Organizowanie prac komisji.
- X. Formy pracy masowej.

Ustawa z 20 marca 1950 r., mając na celu zapewnienie udziału mas pracujących w wykonywaniu zadań władzy państwowej, przewidziała formy i sposoby w jakich masy zostaną włączone do udziału we władzy państwowej.

Jedną z podstawowych form udziału mas pracujących w wykonywaniu zadań władzy ludowej są komisje rad narodowych.

Komisje rad narodowych to przedłużenie pracy radnego również na okres między sesjami. Praca w komisjach daje możliwość stałej pracy członkom rady nad określonymi zagadnieniami. Poprzez pracę w komisji członek rady może wpływać tak na obrady samej sesji, jak i na bieżące prace prezydium rady narodowej i jego wydziałów lub referatów. Znaczenie komisji pogłębia fakt, iż w pracach komisji biorą udział nie tylko członkowie rady narodowej, ale również i osoby spoza grona rady.

Wielkie znaczenie komisji rad narodowych dla spełnienia myśli przewodniej ustawy z 20.III. 1950 r. zobowiązuje też do bardziej szczegółowego zapoznania się z ich organizacją, zadaniami i formami pracy.

I. RODZAJE KOMISJI RAD NARODOWYCH.

Komisje, powoływane przez rady narodowe, mogą być stałe lub niestałe.

Komisje **STAŁE** powoływane są przez rady narodowe dla stałej, trwałej działalności w zakresie określonego rodzaju spraw, należących do rady narodowej i wykonywania kontroli społecznej.

Komisje **NIESTAŁE** powoływane są przez rady narodowe dla doraźnych, ściśle określonych zadań. Jakże to są zadania, jak długo mają pracować komisje niestałe, określa sama rada

narodowa, bądź w uchwale powołującej komisję niestałą, bądź też w uchwale powziętej później.

Komisje stałe rady narodowej rozpadają się na dwie grupy — na grupę komisji **OBOWIĄZKOWYCH**, tj. takich komisji stałych, których powołanie jest dla rady narodowej obowiązkowe i komisji stałych **NIEOBOWIĄZKOWYCH**, tj. takich komisji stałych, które rada narodowa **MOŻE** powołać, ale do których powołania nie jest obowiązana.

Uprawnienie rad narodowych do powoływania stałych komisji nieobowiązkowych ma na celu umożliwienie im stworzenia komórki roboczej, opracowującej zagadnienia szczególnie ważne na danym terenie, które nie są objęte działalnością innych komisji. Np. komisje morskie, powołane przez rady narodowe w województwach: szczecińskim, gdańskim i koszalińskim. Rady narodowe wszystkich szczebli mogą powoływać tego rodzaju komisje stosownie do stwierdzonej przez nie potrzeby, z tym, że powołanie takiej komisji wymaga zgody rady narodowej wyższego stopnia. Obwarowanie możliwości powołania tych komisji zgodą rady wyższego stopnia ma na celu zapobieżenie zbyt szerokiemu powoływaniu komisji dla spraw, które mogłyby być załatwione przez obowiązkowe komisje stałe rady narodowej. Komisje kontroli społecznej, jako komisje stałe, mogą być powoływane tylko w ograniczonym zakresie działania i obecnie powoływanie ich jako komisji stałych należy raczej do wyjątków.

Poza przedstawionymi rodzajami komisji rad narodowych spotykamy działające przy radach narodowych, czy nawet przy prezydentach rad narodowych i inne komisje, w których wszystkich członków lub przynajmniej ich część wybiera rada narodowa lub wyznacza prezydium rady narodowej. Przykładem tych komisji mogą być społeczne komisje kontroli cen, odwoławcze komisje lokalowe, wojewódzkie komisje lokalowe itp. Ich organizację, zadania i formy pracy reguluje jednak już nie ustawa z 20.III.50 r. a szczególne przepisy powołujące te komisje (np. dekret o publicznej gospodarce lokalami — Dz. U. R. P., 1950, poz. 343).

Mówiąc w dalszym ciągu o komisjach rad narodowych będziemy mieli na myśli jedynie te komisje rad narodowych, o których mówi ustawa o radach narodowych z 20.III.50 r. i uchwała Rady Państwa z 12.V.1950 r. w sprawie wytycznych dla powołania i działalności komisji rad narodowych.

Oczywiście nie było by właściwe ustalenie dla rad narodowych obowiązku powołania takich samych komisji na wszystkich szczeblach. Uchwała Rady Państwa z 12.V.1950 r. czyni

tu rozróżnienie, przewidując, że na szczebla wojewódzkim i powiatowym obowiązkowe jest dla rad narodowych powołanie jako stałych komisji:

- a) finansów, budżetu i planu,
- b) oświaty i kultury,
- c) rolnictwa i leśnictwa,
- d) budownictwa,
- e) komunikacyjnej,
- f) zdrowia,
- g) pracy i pomocy społecznej,
- h) gospodarki komunalnej i mieszkaniowej,
- i) handlu.

Ponadto uchwała powyższa zaleca radom wojewódzkim i powiatowym powołanie komisji porządku publicznego i komisji do spraw drobnej wytwórczości i przemysłu miejscowego.

Również wszystkie rady narodowe miast stanowiących samodzielne powiaty miejskie obowiązane są do powołania podanych wyżej komisji, z tym, że powołanie komisji rolnictwa i leśnictwa przez miejskie rady narodowe tych miast nie jest obowiązkowe, ponadto w miastach liczących powyżej 100.000 mieszkańców obowiązkowe jest powołanie komisji mieszkaniowych.

W gminach wiejskich i w miastach nie stanowiących powiatów miejskich komisji tych jest mniej.

W gminach i mniejszych miastach rady narodowe obowiązane są powołać komisje:

- a) zdrowia, pracy i pomocy społecznej,
- b) gospodarki drogowej,
- c) finansowo-budżetową,
- d) oświaty i kultury,
- e) urzędzenia osiedli.

Poza tymi komisjami stałymi rady narodowe gmin wiejskich obowiązane są powołać komisje rolne, a radom narodowym tych miast zaleca się powołanie stałych komisji mieszkaniowych.

II. SKŁAD KOMISJI

Wszystkich członków komisji wybiera rada narodowa. Na członków komisji mogą być wybrani tak członkowie rady narodowej, jak i osoby nie będące członkami rady narodowej. Z chwilą wyboru na członka komisji obywatel nie będący członkiem rady staje się pełnoprawnym członkiem komisji i o ile komisja zleci mu -- może w imieniu komisji zabierać głos na sesjach rady, na posiedzeniach prezydium rady itp.

Dopuszczenie do komisji osób spoza grona rady znacznie rozszerza bazę, z której może korzystać rada narodowa przy kompletowaniu komisji w kierunku stworzenia komórki zdolnej do wykonywania swych zadań. Wzmacnia to więc rady narodowej z masami pracującymi.

Omawiając personalny skład komisji zwrócić należy uwagę na kilka ważnych zagadnień z tego odcinka:

- 1) Udział w komisjach osób spoza rady — nie może być traktowany w ten sposób, iż członkowie rady będą się przez udział tych osób czuć zwolnieni od obowiązku w pracach komisji. Fakty tego rodzaju, iż w komisjach rady narodowej pracuje tylko połowa członków rady trzeba uznać za niepożądane. Zasadą być winno, iż każdy członek rady jest członkiem komisji.

Udział członków spoza rady w komisjach rady nie został stworzony „dla wygody“ członków rady.

- 2) Komisje rady są poważną komórką roboczą rady narodowej. Wyniki ich pracy warunkowane są tak prawidłowym zaplanowaniem i zorganizowaniem, jak i ilością WKŁADU PRACY, jaki dają członkowie komisji. Stąd wniosek, że nie można opierać działalności komisji na udziale w niej osób, które już są przeciążone pracą społeczną na innych odcinkach, które już pełnią kilka funkcji społecznych.

Członkowie komisji obowiązani są brać udział we wszystkich pracach komisji i terminowo wykonywać powierzone im zadania. Członkowie komisji, którzy nie przejawiają należytej aktywności zajmując miejsce innym są nie tylko złym przykładem w pracy, ale i hamują pracę komisji — dlatego też POWINNI oni być odwoływani i zastąpieni przez innych członków. Odwołania tych członków dokonuje rada narodowa na sesji plenarnej na umotywowany wniosek komisji, prezydium lub któregokolwiek członka rady.

- 3) Jednym z zasadniczych warunków, od którego zależy wykonanie przez komisję jej zadań, jest powiązanie komisji z masami pracującymi. Powiązanie to jest możliwe m. in. i w ten sposób, aby członkowie organizacji masowych byli członkami odpowiednich komisji rad narodowych. Wiążąc się w ten sposób z organizacjami społecznymi komisja rady narodowej uzyskuje szczególnie korzystne warunki do tego, aby stać się centrum koordynacji działania wszystkich organizacji masowych, dzia-

lających na terenie rady w zakresie objętym zainteresowaniami komisji rady narodowej.

- 4) Rady narodowe są szkołą rządu dla mas pracujących. Szczególnie korzystnym miejscem tego szkolenia są właśnie komisje rad narodowych.

Komisje pozwalają ich członkom na dokładne poznanie problematyki danego odcinka pracy rady narodowej, pozwalają na zebranie doświadczeń o technice pracy społecznej i aparatu państwowego. Stąd też właśnie komisje powinny stać się formą masowego wciągania ludzi nowych do pracy państwowej; powinny być miejscem wyrastania i wychowywania nowych kadr działaczy aparatu rad narodowych.

- 5) Spotykane są niekiedy tendencje dobierania członków komisji rad narodowych w ten sposób, aby wszyscy oni pochodzili z jednej miejscowości — np. w komisjach powiatowych rad narodowych znaczna większość członków komisji powiatowej rady narodowej mieszka w siedzibie powiatu — a w komisjach gminnych rad narodowych członkami komisji są wszyscy mieszkańcy osady, w której jest siedziba gminy. Tak dobrany skład komisji wprowadzie technicznie ułatwia pracę komisji, nie może być jednak uznany za prawidłowy, gdyż komisja nie ma pełnej orientacji w potrzebach CAŁEGO terenu gminy, czy powiatu; członkowie komisji nie stykają się wówczas bezpośrednio z mieszkańcami, których reprezentuje rada.

- 6) Omawiając skład komisji zwrócić należy uwagę na prawidłowy skład socjalny komisji, na liczny udział w komisji robotników i chłopów. Jest on jednym z podstawowych warunków prawidłowego politycznego działania komisji. W szczególności zachwiana zostaje pewność pełnego wykorzystania szerokich kompetencji kontrolnych komisji nad aparatem urzędniczym, jeśli w składzie komisji bierze udział znaczna ilość pracowników administracyjnych — tak ze względu na stosunki zależności personalnej, jak i ze względu na możliwość złe pojmowanej „zawodowej solidarności“.

- 7) Jeśli mowa o sprawach kadr komisji, to trzeba wreszcie przypomnieć, że w instrukcjach dla rad narodowych w sprawie działalności komisji znajduje się słuszne postanowienie, iż członkami komisji rad narodowych mogą być tylko osoby „cieszące się zaufaniem mas pracujących i obznajmione z miejscowymi zagadnieniami“,

którymi zajmuje się komisja. Słuszne jest więc, aby do komisji gospodarki komunalnej weszli m. in. robotnicy przedsiębiorstw komunalnych, a do komisji oświaty i kultury — nauczyciele, kierownicy bibliotek itp.

Komisje mogą powoływać do współpracy przy rozwiązywaniu określonych zadań poszczególnych obywateli jako doradców, referentów, ekspertów itp. Przykładowo, pragnąc opracować plan działalności w dziedzinie zaopatrzenia ludności w zdrową wodę do picia, komisja może zwrócić się do miejscowego lekarza, aby przedstawił komisji projekt najlepszego rozwiązania tej sprawy i do technika, aby przedstawił komisji, w jaki sposób najłatwiej będzie przeprowadzić oczyszczenie starych studzien lub budowę nowych.

III. ORGANIZACJA KOMISJI.

Wszystkich członków komisji wybiera rada narodowa na sesji. Rada narodowa wybiera też na sesji przewodniczącego komisji, którym musi być członek rady narodowej.

Natomiast zastępcę przewodniczącego i sekretarza komisji wybiera już sama komisja ze swego grona. Skład komisji nie jest ustalony sztywno — może on być rozmaity nawet dla tych samych komisji na sąsiadujących terenach. Ilościowy skład konkretnej komisji ustala rada narodowa powołując komisję — z tym, iż ustalona jest jednak górna granica ilości członków komisji. Granica ta wynosi dla komisji wojewódzkich rad narodowych 15 członków, dla komisji powiatowych rad narodowych 12 członków i dla komisji gminnych rad narodowych 9 członków. Zbyt duże liczebnie komisje powodują niekiedy „ociężałość“ pracy komisji. Niemniej biorąc pod uwagę obszerność zadań komisji rad narodowych wydaje się, że słuszne jest powoływanie komisji w składzie zbliżonym do górnej granicy ilości członków. Łatwiej jest wtedy dzielić pracę na podkomisje lub zespoły. Praktyka wskazuje, iż komisje o liczebności 3 — 4 osób nie mogą opanować całego za kresu swej działalności.

Dla lepszego wykonania swej pracy każda komisja może współdziałać z inną komisją, odbywać z innymi komisjami wspólne narady czy kontrole, jak również powoływać podkomisje dla poszczególnego zakresu swej działalności. Takie ścisłe współdziałanie poszczególnych komisji jest niezbędne, bo w praktyce trudno niekiedy rozstrzygnąć, która komisja jest powołana do badania określonej sprawy, np. kontrola warunków bytu mieszkańców bursy — kto ma to przeprowadzić —

komisja zdrowia, czy komisja oświaty i kultury. Obie komisje są tym zagadnieniem zainteresowane — winny też ściśle współdziałać w jego rozwiązaniu.

Podkomisje mogą być przez komisje wyłonione tak dla trwałego zajęcia się określonymi sprawami, jak i dla doraźnego przygotowania pewnej sprawy. Przykładem pierwszego typu podkomisji będzie podkomisja kultury w komisjach oświaty i kultury — która trwale zajmuje się sprawami tego typu jak świetlice, teatry amatorskie, opieka nad orkiestrami itp. Przykładem podkomisji drugiego typu może być powołanie przez komisję oświaty i kultury podkomisji dla zbadania sprawy stanu i potrzeb wakacyjnych kolonii dziecięcych.

IV. ZADANIA KOMISJI RAD NARODOWYCH.

Zadania komisji rad narodowych dają się ująć w 3 podstawowe grupy:

- 1) inicjowanie projektów uchwał, postanowień i działalności rady i prezydium,
- 2) opiniowanie spraw przedstawionych komisji przez radę lub prezydium i przedstawienie odpowiednich wniosków,
- 3) kontrolowanie działalności tak organów rady, jak i władz, urzędów, organizacji i instytucji niepodporządkowanych radzie narodowej.

1. INICJOWANIE przez komisję projektów uchwał, postanowień itp. rady i prezydium polega na wnoszeniu na sesje rady lub na posiedzenia prezydium opracowanych projektów załatwiania tych spraw, których rozwiązanie przyczyni się do podniesienia gospodarczego i kulturalnego terenu, do podniesienia poziomu bytu mas pracujących na terenie rady. W inicjowaniu prac rady i prezydium komisje mogą i powinny odegrać szczególnie wielką rolę. Poszczególne komisje, troszcząc się o konkretny odcinek życia społecznego i gospodarczego, może i powinna dokładnie ten odcinek widzieć, może i powinna wejrzeć nawet w drobniejsze sprawy, które niekiedy uchodzą uwagi rady, czy prezydium. Rzeczy, pozornie drobne, składają się na warunki bytu mieszkańców — na te rzeczy komisja winna zwracać uwagę szczególnie, winna je opracowywać i wnosić do rozstrzygnięcia przez radę lub prezydium.

Szczególne role przypada komisji przy uchwalaniu przez radę terenowych planów gospodarczych i budżetów. Komisja winna szczegółowo zapoznać się z projektami budżetów i planów, winna współdziałać z komórkami rady, które przygotowują te plany (wydziały, komisje planowania gospodarczego). Zadaniem komisji jest sprawdzić, czy potrzeby terenu na od-

cinku pracy komisji zostały w planach (przy uwzględnieniu hierarchii potrzeb) zaspokojone i prawidłowo ustawione, czy nie można by przy większym wciągnięciu czynnika społecznego do wykonania zaplanowanych prac uzyskać oszczędności — które mogłyby być obrócone na wykonanie dodatkowych zadań itp. Uwagi swoje winna komisja zgłosić na sesji rady, na której jest uchwalany plan lub budżet. Komisja jeszcze dlatego jest szczególnie powołana do inicjowania prac rady, iż utrzymując stały, ścisły związek z ludnością, ma możliwość dokładnego orientowania się w potrzebach mas pracujących i z dania tych mas ze swego odcinka winna przynosić na forum rady lub prezydium, starając się o ich wypełnienie, o ile potrzeby te są słuszne i mogą lub powinny być umieszczone w ramach hierarchii zadań wykonywanych przez radę.

Z drugiej strony jednak, komisja, inicjując rozwiązanie pewnych zadań, obowiązana jest pomagać radzie lub prezydium do ich wypełniania przez pomoc w mobilizowaniu mas pracujących do wykonania tych zadań.

2. OPINIOWANIE wniosków przedstawionych komisji przez radę lub prezydium — to drugi ważny odcinek pracy komisji. Projekty wszystkich ważniejszych uchwał rady powinny być rozpatrzone przez odpowiednie komisje rady przed ich uchwaleniem. Rozpatrzenie sprawy przez komisję jest jedną z gwarancji wszechstronnego oświetlenia sprawy i gruntownego jej rozważenia przed uchwaleniem, co z kolei umacnia autorytet i powagę rady. Podobnie przedstawia się sprawa z uchwałami prezydium. Które uchwały rady lub prezydium mają być przesłane uprzednio do opracowania przez komisje — o tym decyduje rada lub prezydium.

3. FUNKCJE KONTROLNE komisji rad narodowych są dziś najszerzej rozwiniętymi funkcjami komisji. Kogo ta kontrola może obejmować? Może ona obejmować zarówno wydziały (referaty) prezydium rady, jak i instytucje (zakłady, przedsiębiorstwa itp.) podporządkowane radzie narodowej, jak wreszcie również instytucje niepodporządkowane radzie narodowej. I tak na przykład komisja zdrowia powiatowej rady narodowej może i powinna kontrolować działalność wydziału zdrowia prezydium PRN, jak również działalność ośrodka zdrowia czy apteki społecznej, jak wreszcie sanitarny stan sklepu spółdzielczego czy prywatnego.

Jeśli chodzi o zużytkowanie wyników kontroli komisji, należy je rozbić na DWIE GRUPY:

- a) wydziały (oddziały, referaty) prezydium rady i instytucje podporządkowane radzie. Jeśli w stosunku do tych instytucji ze spostrzeżeń kontrolnych komisji okaże się, iż niezbędne jest wydanie odpowiednich zarządzeń lub poleceń, to komisja przedstawi swe propozycje radzie narodowej lub jej prezydium i te organa bezpośrednio nakazują tej instytucji, czy wydziałowi wykonanie określonych czynności,
- b) jeśli natomiast w grę wchodzi urzędy lub instytucje niepodporządkowane radzie narodowej, to komisja przedkłada sprawy prezydium rady narodowej lub radzie narodowej, a te bądź to wyjaśniają i uzgadniają załatwienie sprawy z właściwą instytucją bezpośrednio — bądź też zwracają się do wyższych władz instytucji, za pośrednictwem prezydium rady wyższego stopnia, o uwzględnienie postulatów komisji.

Komisje rady narodowej szczególną uwagę zwrócić winny na kontrolę nad wszystkimi komórkami wykonawczymi rad narodowych. Do komisji należy kontrola wykonania uchwał rady i prezydium, jak również i kontrola wykonania wytycznych rady narodowej oraz władz zwierzchnich. Wagę tej kontroli uwypukla fakt, iż nie może być mowy o prawidłowej działalności bez kontroli wykonania.

Funkcje kontroli komisji rad narodowych uzupełnia prawo komisji do przyjmowania i rozpatrywania skarg i zażaleń na działalność organów rady narodowej, urzędów, przedsiębiorstw, zakładów i instytucji podlegających kontroli rady narodowej. W tym celu komisja, w miarę potrzeby, może ustalić stałe dni przyjęć obywateli przez członków komisji. Przyjęcia te powinny odbywać się w godzinach popołudniowych lub wieczornych.

Komisja rady narodowej może też i powinna kontrolować przyjmowanie i załatwianie odwołań i zażaleń składanych do prezydium rady narodowej i do miejscowych władz i urzędów przez obywateli. Ze szczególną siłą komisja winna zwracać się w swej kontroli przeciwko przejawom biurokratyzmu, przeciwko niedbalemu, wielkopańskiemu stosunkowi do stron, przeciwko wszelkim objawom samowoli i bezprawia.

Zakres kontroli społecznej wykonywanej przez komisje rad narodowych obejmuje tak kontrolę praworządności działania wydziałów prezydium rady i instytucji niepodporządkowanych radzie, jak i gospodarność ich działania, jak wreszcie zgodność tego działania z wytycznymi polityki państwowej.

V. RZECZOWY I TERENOWY ZAKRES DZIAŁALNOŚCI KOMISJI.

Przedstawiliśmy trzy grupy zadań komisji rad narodowych; działalność komisji w odniesieniu do wszystkich tych trzech grup rozciąga się na obszar właściwej danej rady. Jeśli zagadnienie przekracza teren właściwości jednej rady, komisja może za pośrednictwem swego prezydium czy to porozumieć się z komisjami tego samego szczebla innych rad narodowych (np. w sprawie zbadania celowości przekopania rowu melioracyjnego przechodzącego przez teren dwóch gmin), czy też przekazać sprawę do rozpatrzenia komisji rady wyższego szczebla.

Komisje rady narodowej nie mają prawa samodzielnego wydawania dyspozycji w imieniu rady narodowej.

Jeśli komisja zbadała lub skontrolowała pewną sprawę, nie może ona bezpośrednio wydawać zarządzeń organom wykonawczym rady, ani też innym instytucjom i urzędom. Jak to wspomniano, w razie potrzeby komisje mogą w sprawach, gdzie wydanie takich zarządzeń jest niezbędne, występować o ich wydanie lub spowodowanie wydania do rady narodowej lub jej prezydium.

Komisje rady działają przez badanie lub przeprowadzanie określonych spraw w terenie lub też na posiedzeniach, dyskutując i przygotowując wystąpienia w zakresie zleconych im spraw. Komisje mogą też badać i opracowywać pewne sprawy przez podkomisje lub zespoły (np. wysłanie zespołu przez komisję rady dla zbadania przygotowania P. O. M. do akcji zniwnej), a nawet przez poszczególnych delegatów.

Działalność komisji napotykałaby na duże trudności, gdyby instytucje, które prowadzą pewne sprawy, uchylały się od pomocy komisjom. Do pomocy komisjom są wprawdzie obowiązane wszystkie instytucje i władze już z samego faktu prawidłowego rozumienia roli komisji jako zorganizowanego czynnika społecznego w aparacie państwa ludowego, niemniej, aby uniknąć wszelkich niejasności w tych sprawach, uchwała Rady Państwa z 12.V.50 r. postanawia, iż „Prezydium rad narodowych i ich członkowie tudzież wszystkie wydziały (oddziały, referaty, urzędy) oraz przedsiębiorstwa, zakłady i instytucje, których działalność podlega kompetencji komisji, są obowiązane dostarczać komisjom i ich delegatom wszelkich wiadomości lub materiałów potrzebnych do wykonywania zadań komisji. Jeżeli wiadomość lub materiały stanowią tajemnicę pań-

stwową, należy ją udostępnić komisji w trybie przepisany dla traktowania spraw tajnych, przy czym do członków komisji stosują się rygory ustalone we właściwych przepisach“.

VI. STOSUNEK KOMISJI DO PREZYDIUM RADY NARODOWEJ I WYDZIAŁÓW

Podkreślając ważność roli komisji, zwrócić jednak należy uwagę, iż nie było by właściwe ujmowanie komisji jako organu samodzielnie działającego. Prawidłowe działanie rady narodowej — to harmonijne działanie wszystkich jej komórek, sesji, prezydium, wydziałów i komisji. Prezydium rady, jako stale działający organ wykonawczy i zarządzający rady, ponosi największą odpowiedzialność za wyniki pracy na terenie rady. Prezydium rady obowiązane jest też zapewnić komisji pomoc techniczną, obsługę biurową, lokal itp. Przypuśćmy, iż komisja jest bierna — nie może to nie zostać dostrzeżone przez prezydium. Prezydium powinno się interesować stanem prac komisji. Spostrzeżenia swe prezydium obowiązane jest przedstawić na sesji, o ile rozmowy przeprowadzone z członkami komisji nie doprowadzą do zmiany pracy w komisji.

Ważnym środkiem ożywienia pracy komisji jest zamieszczenie w uchwałach rady lub prezydium, stanowiących wytyczne pracy nad określonym zagadnieniem, wyraźnych postanowień, które przewidują, jakie konkretnie zadania mają w tej sprawie wykonać komisje. Przykładem może tu być np. uchwała rady o przeprowadzeniu wiosennej akcji sanitarno-porządkowej, w której obok wskazania jakie środki dezynfekcyjne i na jaki termin ma przygotować spółdzielnia, jakie będą czynności lekarza w ośrodku zdrowia, jak będzie wykorzystane orzecznictwo karno-administracyjne, co mają zrobić sołtysi — wskazane będzie, że np. komisja zdrowia, pracy i pomocy społecznej do dnia 1.IV. wyłoni odpowiednie zespoły, które przeprowadzą do 15.IV. kontrolę wykonania uchwały i kontrolę przebiegu akcji porządkowo-sanitarnej w gromadach i złożą do dnia 20.IV. sprawozdanie na prezydium ze swych spostrzeżeń, aby móc akcję prowadzić z lepszym skutkiem.

Przez zamieszczenie tego rodzaju punktów w uchwałach rady i prezydium komisje otrzymują konkretne zadania, włączone zostają w aktualne prace rady i prezydium, nie istnieje sytuacja, że komisje „stoją na uboczu“, nawiązuje się ścisłą współpracę między komisjami a pozostałymi organami rady.

Oczywiście, że komisje nie muszą oczekiwać na wskazanie im ich roli, w poszczególnych akcjach i zadaniach, ale mogą i powinny włączać się do nich z własnej inicjatywy. Niemniej uchwały tak ujęte zwykle korzystnie wpływają na aktywność komisji i wypełnienie przez komisje roli, jaką wyznaczyła im ustawa z 20.III.1950 r.

Prezydium jest organem kolegialnym — dzieli ono swą działalność na odcinki, za które odpowiedzialność ponoszą poszczególni członkowie prezydium. Z podziału pracy między członków prezydium wynika, iż tym członkiem, który ponosi szczególną odpowiedzialność za udzielanie pomocy komisjom rad narodowych w ich pracy, jest sekretarz prezydium rady narodowej. Odpowiedzialność sekretarza prezydium nie zwalnia jednak od odpowiedzialności przed radą całego prezydium za pomoc i prawidłowe ustawienie pracy komisji.

Nie może być dobrej pracy całego aparatu rady, jeśli jedna jego komórka pracuje w oderwaniu od innych komórek, jeśli jedna komórka nie wie co robi inna.

Jako środki powiązania pracy komisji z pracami wydziałów wzorcowe instrukcje pracy komisji rad narodowych przewidują, iż w posiedzeniu prezydium rady narodowej przy omawianiu ważniejszych spraw z zakresu działania komisji może brać udział przewodniczący komisji, jego zastępca lub członek komisji delegowany przez komisję.

Podobnie i w posiedzeniach komisji mogą brać udział przedstawiciele odpowiednich wydziałów (oddziałów, referatów), tak zresztą jak i przedstawiciele odpowiednich organizacji masowych i inne zainteresowane osoby zaproszone przez komisję.

Na tle tego opisu stosunku komisji do prezydium i wydziałów wskazać można na kilka niebezpieczeństw, które mogą spowodować zakłócenie stosunków między komisją a prezydium lub wydziałami:

- 1) prezydium „komenderuje“ komisją; komisja nie ma w tym przypadku samodzielności — nie może odegrać swej roli inicjatora i krytyka działalności organów rady;
- 2) prezydium (lub wydział) nie docenia pracy komisji — nie przedstawia jej spraw do opiniowania, nie informuje o bieżących pracach, nie zaprasza na posiedzenia, nie bierze udziału w obradach i pracach komisji, na które jest zapraszane przez komisję;

- 3) komisja domaga się, aby wszystkie decyzje wydziału były z nią uzgadniane; komisja przejmuje zakres działania wydziału, do czego nie jest uprawniona;
- 4) wydział, uchylając się od samodzielnej decyzji, przerzuca decydowanie w niektórych, zwłaszcza mniej popularnych, sprawach na komisję; i to jest niesłuszne uchylanie się od odpowiedzialności ze strony wydziału.

VII. PRZYKŁADY ZAKRESU DZIAŁALNOŚCI POSZCZEGÓLNYCH KOMISJI

Słuszne jest przytoczenie najważniejszych zagadnień, jakimi powinny zajmować się poszczególne komisje rady narodowej. Przytoczone zagadnienia nie są wyliczeniem kompletnym, a tylko przykładowym, to znaczy mogą i powinny być uzupełnione sprawami, wynikającymi z bieżącej pracy rady narodowej, zagadnieniami, wypływającymi z potrzeb i specyfiki terenu. Zagadnienia te dotyczą komisji wojewódzkich i powiatowych rad narodowych. Oczywiście mogą one być dostosowane i do potrzeb komisji gminnych rad narodowych.

1. KOMISJA OŚWIATY I KULTURY działa w zakresie spraw:

- a) wykonania obowiązku szkolnego przez młodzież, zaopatrzenia szkół i placówek opiekuńczo-wychowawczych w podręczniki, materiały szkolne, sprzęt, opał itp., rozmieszczania i budowy sieci burs, internatów i rozdziału stypendiów, akcji dowożenia dzieci do szkół, akcji dożywienia dzieci w szkołach, rozbudowy i udoskonalenia sieci szkół, przedszkoli, bibliotek, kolonii itp., bibliotek szkolnych i publicznych;
- b) szkolnictwa specjalnego (dla głuchoniemych, niewidomych, dzieci ze zdemoralizowanych środowisk domowych itp.), kształcenia nauczycieli, przedszkolańek, szkolnictwa artystycznego;
- c) warunków bytu nauczycieli i bibliotekarzy, działalności masowych stowarzyszeń społecznych, działających w dziedzinie oświaty i kultury, działalności stowarzyszeń sportowych i rozwoju kultury fizycznej wśród młodzieży, organizacji czytelnictwa masowego, działalności domów kultury i świetlic, teatrów i orkiestr amatorskich i zawodowych;
- d) prawidłowości realizacji planów inwestycyjnych na cele oświaty i kultury, muzealnictwa, ochrony zabytków itp.

2. KOMISJA ROLNICTWA I LEŚNICTWA — działa w zakresie spraw:

- a) przygotowania i przeprowadzania siewów, udzielania pomocy sąsiedzkiej, likwidacji odlogów, sprzętu zbóż i siana, przeprowadzania wykopów roślin okopowych i przeprowadzania podorywek, należytego rozwoju akcji hodowlanej zwierząt gospodarskich i drobiu, rozwoju warzywnictwa i ogrodnictwa, prawidłowej gospodarki rybackiej, nadzoru nad prawidłową gospodarką i hodowlą zwierząt dzikich, popularyzowania kontraktacji zwierząt i roślin;
- b) rozwijania akcji społecznej i właściwego wykorzystania szarwarków dla rozbudowy i konserwacji urządzeń melioracyjnych, zagospodarowania łąk, pastwisk oraz nad sprawnym i szerokim przebiegiem akcji zalesień i ochroną drzewostanu;
- c) rozwijania współzawodnictwa w rolnictwie (PGR, SOM, POM), a w szczególności wykorzystania maszyn, umacniania gospodarczego i organizacyjnego PGR (opieka nad przodownikami pracy, robotnikami itp.), upowszechniania i umacniania gospodarczego spółdzielni produkcyjnych oraz przeciwdziałania wypaczeniom przy ich organizowaniu, rozwijaniu oświaty rolniczej i propagowaniu ulepszeń, kontroli nad rozprowadzaniem kredytów, ziarna siewnego, nawozów sztucznych itp.;
- d) zwalczania szkodników i chwastów, opieki weterynaryjnej itp.

3. KOMISJA GOSPODARKI KOMUNALNEJ I MIESZKANIOWEJ *) — działa w zakresie spraw:

- a) stałego ulepszania i rozbudowy urządzeń komunalnych tego rodzaju, jak ulice, chodniki, kanalizacja i ścieki, place, zabudowania ich i oświetlenie, utrzymywanie parków, zieleńców, rozbudowy wodociągów i studzien ze zdrową wodą, łaźni, boisk sportowych itp.;
- b) ochrony przeciwpożarowej, wart przeciwpożarowych, hoteli i zajazdów, ogródków działkowych, wykorzystania budynków, nadzoru nad gospodarką budynków zarządzanych przez miasto, prawidłowego wykorzystania funduszy przeznaczonych na remonty itp.

*) Odpowiednikiem jej na szczeblu gminy i miasta nie stanowiącego powiatu jest komisja urzędzenia osiedli.

4. KOMISJA PRACY I POMOCY SPOŁECZNEJ — działa w zakresie spraw:

- a) właściwego wykorzystania miejscowych sił roboczych, zwiększania zatrudnienia kobiet i młodzieży, doszkalania i pełnego umożliwienia pracy osobom o niepełnej zdolności do pracy (inwalidzi, upośledzeni), prowadzenia werbunku siły roboczej i nadzoru nad warunkami bytu osób zwierzbowanych do pracy; zapewnienia właściwej opieki osobom niezdolnym do pracy przez umieszczenie ich w zakładach opiekuńczych lub udzielanie doraźnej pomocy, koordynowania w tym zakresie działalności stowarzyszeń społecznych;
- c) zwalczania żebractwa, włóczęgostwa, alkoholizmu itp., kontroli nad domami rozdzielczymi, domami emerytów, domami opieki itp.

5. KOMISJA FINANSÓW, BUDŻETU i PLANU:

- a) opiniuje w całości projekty terenowych budżetów i planów inwestycyjnych i gospodarczych, przy czym ewentualnie wykorzystuje prace innych komisji; w tym zakresie komisja bada pełność wykorzystania środków miejscowych, równomierne wykonywanie budżetu. Uwagi swoje w tym zakresie komisja przedstawia na sesjach rady;
- b) komisja prowadzi bieżący nadzór nad regularnością wykonywania budżetu terenowego, nadzoruje gospodarność użycia środków budżetowych i dyscyplinę budżetową, zwracając uwagę, aby środki przeznaczone na wykonywanie pewnych zadań, nie były używane w sposób dowolny na wykonywanie innych zadań;
- c) komisja kontroluje prawidłowość wymiaru i poboru podatków terenowych, opłat itp.;
- d) komisja kontroluje pracę wydziału finansowego, komisji planowania gospodarczego i instytucji bankowych, działających na terenie rady narodowej w zakresie wykonania planów terenowych; komisja ta nadzoruje przebieg akcji budżetowej i akcji układania planów terenowych oraz kontroluje zamknięcia roczne tych budżetów i planów.

6. KOMISJA ZDROWIA — działa w zakresie spraw dotyczących:

- a) podniesienia stanu sanitarnego terenu, realizacji zasad higieny i zaspokajania potrzeb mas pracujących w dziedzinie pomocy leczniczej i zapobiegania chorobom, włą-

czenia się, inicjowania i kontrolowania przebiegu akcji sanitarno-porządkowych, masowych szczepień, kontroli i oceny pracy społecznych zakładów służby zdrowia i ich rozbudowy;

- b) stanu sanitarnego osiedli (ulice, place, targowiska, parki, plaże, boiska itp.), zaopatrzenia w wodę do picia, stanu sanitarnego pomieszczeń i urządzeń użytkowe publicznych (zakłady pracy, dworce, szkoły; świetlice, hotele, kąpieliska, punkty żywienia itp.), zwalczania chorób zakaźnych i wenerycznych, walki z pijaństwem, prawidłowego rozmieszczania i pełnego wykorzystania zakładów i personelu społecznej służby zdrowia.

7. KOMISJA DO SPRAW DROBNEJ WYTWÓRCZOŚCI I PRZEMYSŁU MIEJSCOWEGO *) — działa w zakresie spraw:

- a) rozwijania i popierania wytwórczości przemysłu miejscowego, wyjaśniania zadań, jakie przemysł miejscowy i drobny ma wykonać, rozwijania wytwórczości rzemieślniczej, propagowania wykorzystywania surowców miejscowych i odpadkowych z przemysłu kluczowego, aktywizacji terenów nieuprzemysłowionych przez rozbudowę drobnych warsztatów przemysłowych i pomocy w rozwoju tych warsztatów, wyjaśniania i propagowania wykorzystania form pomocy państwowej dla tego typu produkcji podejmowanej przez spółdzielczość itp.;
- b) ułatwiania wykorzystania usług drobnej i rzemieślniczej wytwórczości, wykorzystania do produkcji w tej gałęzi gospodarki wolnych sił roboczych, kontroli nad prawidłowością pracy tego typu warsztatów i ich organizacji, wykrywania rezerw gospodarczych, projektowania sieci punktów usługowych i ujednoczenia cen.

8. KOMISJA PORZĄDKU PUBLICZNEGO — działa w zakresie spraw, które koncentrują się w wydziale (referacie) społeczno-administracyjnym prezydium, tj.:

- a) wydawania przepisów porządkowych, spraw związanych z ewidencją i ruchem ludności, należytego rozmieszczania i funkcjonowania urzędów stanu cywilnego, orzecznictwa karno-administracyjnego i polityki karno-administracyjnej, a w szczególności szybkiego wymierzania

*) Omówienie prac komisji w tym zakresie podaje „Rada Narodowa“ w Nr 7 i 20 z 1950 r.

kar za bardziej pospolite wykroczenia, wyłączać na cele wykonania planów gospodarczych, spraw społecznych charakterystycznych dla swego terenu, jak np. sprawy ludności autochtonicznej lub przesiedlonej itp.;

- b) nadzoru nad stowarzyszeniami i bieżącej kontroli prac wydziału społeczno-administracyjnego.

9. KOMISJA BUDOWNICTWA — w zakresie spraw:

- a) jak najszerszego wykorzystania surowców miejscowych i materiałów budowlanych w budownictwie, prawidłowego wykorzystania pracowników budowlanych, przestrzegania przepisów prawa budowlanego, stosowania zasad oszczędności w budownictwie, prawidłowego sporządzania planów budowlanych;
- b) kontroli wydziałów budownictwa i zużycia materiałów budowlanych przez przedsiębiorstwa budowlane i produkcji tych materiałów przez wytwórnie, iniegowania projektów budownictwa, prowadzenia akcji rozbiórkowej itp.

10. KOMISJA KOMUNIKACYJNA — w sprawach:

- a) planowego rozwoju dróg i rozbudowy środków komunikacji, jak również prawidłowego ich wykorzystania (np. przez opiniowanie i zgłaszanie wniosków w sprawach rozkładów jazdy), rozbudowy dróg kołowych, ich konserwacji i utrzymania w jak najlepszym stanie, oszczędności wykorzystania środków komunikacyjnych, właściwego rozkładu i wykorzystania szarwarku na cele drogowe, utrzymania i rozbudowy mostów, zagospodarowania rowów przydrożnych, zadrzewiania dróg oraz prawidłowej eksploatacji alei owocowych przy drogach i paszy zielonej na terenach przydrożnych, popularyzowania turystyki, zabezpieczenia komunikacji w zimie;
- b) rozwoju łączności pocztowej i telefonicznej, prawidłowego rozmieszczania telefonów na swoim terenie, terminowości obsługi pocztowej itp.

11. KOMISJA HANDLU — w zakresie obrotu towarowego, żywienia zbiorowego, kontraktacji i skupu, a w szczególności:

- a) prawidłowego rozmieszczenia punktów sklepowych i żywienia zbiorowego, właściwych godzin pracy tych punktów, sprawności i uczciwości ich obsługi, prawidłowej dystrybucji towarów i kontroli asortymentu towarów

w sklepach, likwidowania zbędnych ogniw w aparacie handlowym, aktywizowania spółdzielni skupu, wykorzystywania produktów miejscowych dla zaspokajania potrzeb tetenowych, rozbudowy przez gminne spółdzielnie masarni, piekarni, zlewni itp.;

- b) rozwoju kontraktacji, kontroli nad jej przebiegiem, właściwego rozmieszczenia i sprawności i rzetelności pracy aparatu skupu na targowiskach, spędach, w elewatorach, magazynach itp., zwalczania objawów spekulacji;
- c) kontroli zaopatrzenia i pracy sklepów i punktów żywienia.

Przedstawiony przykładowo zakres działania komisji rad narodowych wskazuje, że pokrywa się on z zainteresowaniami rady narodowej, wskazuje na olbrzymią różnorodność spraw, którymi mogą zajmować się komisje.

Wspomnieć trzeba, iż są takie zagadnienia, które dotyczą zakresu działania kilku komisji — wtedy rozpatrując je komisje powinny ze sobą ściśle współdziałać.

VIII. PLANOWANIE PRACY KOMISJI.

Wykonanie tak dużego zakresu obowiązków, niedopuszczanie do tego, aby jednym zagadnieniem zajmowało się kilka komisji a innym żadna, wymaga planowania swej pracy przez komisje. Dlatego też postanowienie uchwały Rady Państwa z 12.V.1950 r., że komisje działają na podstawie planów pracy, jest jedną z podstawowych wskazówek zmierzających do skierowania pracy komisji na właściwe tory.

Komisja ma plan roczny i kwartalny. Plan kwartalny stanowi skonkretyzowanie celów i techniki wykonania zadań postawionych w planie rocznym. Błędne jest mniemanie, iż planować można tylko tam, gdzie w grę wchodzi zagadnienia gospodarcze — planować można i działalność społeczną — np. zbiórkę książek do bibliotek, społeczną walkę z alkoholizmem itp.

Wprawdzie plan pracy projektuje sama komisja, ale nie oznacza to, że plan pracy komisji może być całkiem dowolnie przez nią sporządzony. Komisja nie może pracować w oderwaniu od aparatu rady narodowej. Dlatego też plan pracy komisji winien być powiązany i uzgodniony z planem pracy prezydium rady — jego wydziałów i z planem prac sesji rady. Tak opracowane plany pracy komisji przedłożone zostają na sesji plenarnej rady narodowej, która je zatwierdza.

Plan pracy komisji winien zawierać wskazania, **JAKIE** czynności i zadania komisja ma wykonać, **KTO** z członków komisji jest odpowiedzialny za ich wykonanie, **KIEDY** ma być wykonana, i w **JAKI SPOSÓB** ma być wykonana. W szczególności plan pracy winien wskazywać, w jaki sposób komisja zamierza zapewnić szeroki udział mas pracujących i ich organizacji w wykonywaniu poszczególnych zadań rady i w jaki sposób pracujący mają być przyciągnięci do współpracy przy wykonywaniu poszczególnych zadań komisji; w planie pracy winny być również przewidziane terminy posiedzeń komisji.

Plany pracy komisji winny być tak układane, aby komisja nie tracąc czasu mogła od początku roku lub kwartału rozpocząć od razu planową pracę. Plany te winny być zatem uchwalane w końcu roku lub w końcu kwartału na okres przyszły. Uchwalanie planów połączone być może ze sprawozdaniem wykonania planu za miniony okres. Krytyka i samokrytyczna ocena swej działalności przez komisję jest ważnym czynnikiem podnoszenia poziomu prac komisji. Zatwierdzony plan wiąże komisję. Bieżąca, stała kontrola jego wykonywania ustrzeże komisję przed nawałem pracy w końcu okresu i przed groźbą „zawalenia“ planu.

Komisje działają z ramienia rady, dlatego też rada powołana jest do kontroli pracy komisji. Aby umożliwić radzie wykonanie tego obowiązku, komisja obowiązana jest do składania radzie w terminach ustalonych przez radę sprawozdań ze swej działalności. Na posiedzeniach rady sprawozdania te — jak i inne sprawy wnoszone przez komisję — referują jej przewodniczący lub osoba wyznaczona przez komisję.

IX. ORGANIZOWANIE PRAC KOMISJI.

Komisja jest ciałem zbiorowym — pracuje, jak to było wspomniane, bądź w terenie, bądź na swych posiedzeniach — czy to jako całość, czy w podkomisjach, zespołach lub przez delegatów. Kieruje pracami komisji przewodniczący komisji wraz ze swym zastępcą i sekretarzem komisji. Te osoby w pierwszym rzędzie ponoszą przed radą odpowiedzialność za wykonanie przez komisję jej zadań. Przewodniczącym komisji może być tylko członek rady narodowej. Wybiera go rada narodowa na sesji. Zastępcę przewodniczącego i sekretarza natomiast wybiera już sama komisja na swym posiedzeniu. Zastępcą przewodniczącego komisji i sekretarz mogą, ale nie mu-

szą być członkami rady. Przewodniczący komisji zwołuje posiedzenia komisji, ustala porządek dzienny obrad i przewodniczy na obradach. Zastępca i sekretarz pomagają w pracy przewodniczącemu. W szczególności do tego ostatniego należy troska o należyte prowadzenie protokołów, utrzymywanie akt i materiałów komisji. Posiedzenia komisji odbywają się w miarę potrzeby. W stosunku do komisji rad narodowych wszystkich stopni obowiązuje zasada, iż posiedzenia nie mogą się odbywać rzadziej, niż raz na miesiąc. Za udział w posiedzeniach komisji lub w delegacjach członkowie komisji, podobnie jak i inni członkowie rady, mogą otrzymywać diety w wysokości ustalonej przez rady narodowe — z tym, że wysokość diet i warunki ich wypłacania nie mogą stać w sprzeczności z zasadami wypłacania diet przewidzianych w wytycznych władz naczelnych w tej sprawie.

Obrady komisji, jeśli mają być owocne, winny być troskliwie przygotowane i prowadzone przez przewodniczącego w ten sposób, aby sprecyzowano na nich dokładnie stanowisko komisji. Dla osiągnięcia tego celu wskazać można kilka ważniejszych punktów, na które należy zwrócić uwagę, przygotowując posiedzenia komisji:

- 1) zwołujący posiedzenie winien jasno zdawać sobie sprawę, jakie zadania mają być wykonane na posiedzeniu; pozwoli mu to na prawidłowe kierowanie obradami, utrzymanie zwięzłości i prawidłowości wypowiedzi oraz zaproszenie odpowiednich osób na obrady komisji;
- 2) członkowie komisji muszą być dostatecznie wcześniej zawiadomieni o posiedzeniu komisji, aby mogli rozplanować swoje inne zajęcia. Ustalanie określonych dni miesiąca na posiedzenia komisji daje dobre rezultaty. Ze swej strony członek komisji, aby nie naruszyć trybu pracy całej komisji, jeśli nie może wziąć udziału w pracach komisji, obowiązany jest zawiadomić o tym przewodniczącego komisji dostatecznie wcześniej i usprawiedliwić swą nieobecność lub niemożność wykonania zleconych mu prac;
- 3) członkowie komisji powinni być możliwie dokładnie zapoznani z przedmiotem obrad komisji, aby mogli ze sprawą, która będzie dyskutowana, uprzednio zapoznać się na swoim terenie, przedyskutować ją w radzie sąsiedzkiej, w fabryce, w „Samopomocy Chłopskiej“ itp. Praktykowane jest niekiedy wysyłanie wraz z zawiadomieniami pytań, które pomagają członkom komisji w zapoznawaniu się ze sprawami, które mają być omawiane.

- 4) obrady muszą być prowadzone przy zwracaniu uwagi na treściwość i konkretność wypowiedzi. Nie należy dopuszczać, aby dyskutowała jedynie wąska i stale ta sama grupa mówców;
- 5) podniesie się zainteresowanie członków komisji pracami komisji, jeśli będą oni widzieli rezultaty swej pracy. Dlatego też zarówno prezydium rady, jak sekretarz prezydium, jak poszczególne wydziały, jak wreszcie i przewodniczący komisji winni troszczyć się o to, aby członkowie komisji widzieli jakie są rezultaty, jaki jest dalszy bieg ich wniosków i opracowań. Komisja może i powinna prowadzić kontrolę wykonania swych wniosków.

X. FORMY PRACY MASOWEJ.

Jak to już było wspomniane, szczególna rola przypada komisjom w organizowaniu i utrzymywaniu łączności między radą i masami pracującymi. Komisje same są formą udziału tych mas w wykonywaniu władzy państwowej. Wzory instrukcji dla komisji mówią, iż „komisja w swojej pracy otrzymuje i pogłębia więź między radą narodową a masami pracującymi oraz wykorzystuje ich inicjatywę dla wykonania zadań stojących przed radą narodową“. Tak postawiona rola komisji nie może być ujmowana w ten sposób, iż jest to jedno z zadań komisji narówni z zadaniami takimi, jak np. prowadzenie akcji antyalkoholowej lub udział komisji w prawidłowym wykorzystaniu szarwarku. W stosunku do zadań tego ostatniego typu, naczelne zadanie komisji „wciągnąć masy pracujące do wykonywania władzy“ stwarza jakby wskazówkę, jak należy pracować, stwarza wskazówki o formach pracy komisji. Znaczy to, iż postanowienia te rozumieć należy w ten sposób, iż komisja rady wykonując swe konkretne zadania — jak nadzór nad prawidłowym rozkładem i wykorzystaniem szarwarku, winna te zadania wykonywać przy włączaniu do jego wykonania mas pracujących opierając się o nie. Poszczególne członkowie komisji lub zespoły komisji omawiają prawidłowe wykonanie obowiązku szarwarkowego i prawidłowego rozdziału szarwarku z set tysiami na zebraniach gromadzkich, na zebraniach Związku Samopomocy Chłopskiej, z poszczególnymi chłopami itp., rejestrują głosy krytyczne, wyjaśniają czy słusznie szarwark został użyty dla reperacji tego, a nie innego odcinka drogi, wyjaśniają czy prawidłowo ustalono wysokość stawki przeliczenia dniówki pieszej z narzędziami w stosunku do dniówki konnej itp. Dopiero po omówieniu zagadnień tego rodzaju, człon-

kowe komisji przynoszą na posiedzenie najważniejsze wypowiedzi i wskazówki — omawiają je i na tej podstawie wypowiadają swe uwagi o przebiegu robót szarwarkowych przekazując je prezydium swej rady narodowej. Oparcie pracy komisji rady o tego typu formę łączności z masami pracującymi, to jeden z podstawowych wymogów prawidłowości pracy komisji i wykonania jej zadań. W jaki sposób komisja przewiduje utrzymywanie tej łączności przy wykonaniu poszczególnych swych zadań — powinien o tym mówić plan pracy komisji.

Łączność komisji z masami pracującymi powinna iść w dwóch kierunkach. Po pierwsze komisja rady narodowej winna wysłuchiwać głosu mas, dotyczącego zakresu swej działalności i przynosić te głosy — inicjatywę, postulaty na sesję rady lub posiedzenie prezydium, a z drugiej strony winna przynosić wytyczne uchwalone przez rady do mas pracujących i kontrolować ich wykonywanie.

Formy tej łączności nie powinny być sztywne — powinny być różnorodne i elastyczne. Formy te może ustalać sama komisja opierając się na swych doświadczeniach i wzorach innych, dobrze pracujących komisji.